

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΕΩΠΟΝΩΝ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΙΩΑΝΝΗ Σ. ΛΑΤΣΗ

4. ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ

Μελέτη Σχεδιασμού και Υλοποίησης Δράσης:
" Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων "

Υπεύθυνος Γεωπόνος Δράσης
Γεωργανάς Κωνσταντίνος, Γεωπόνος Δ. Φαλαισίας

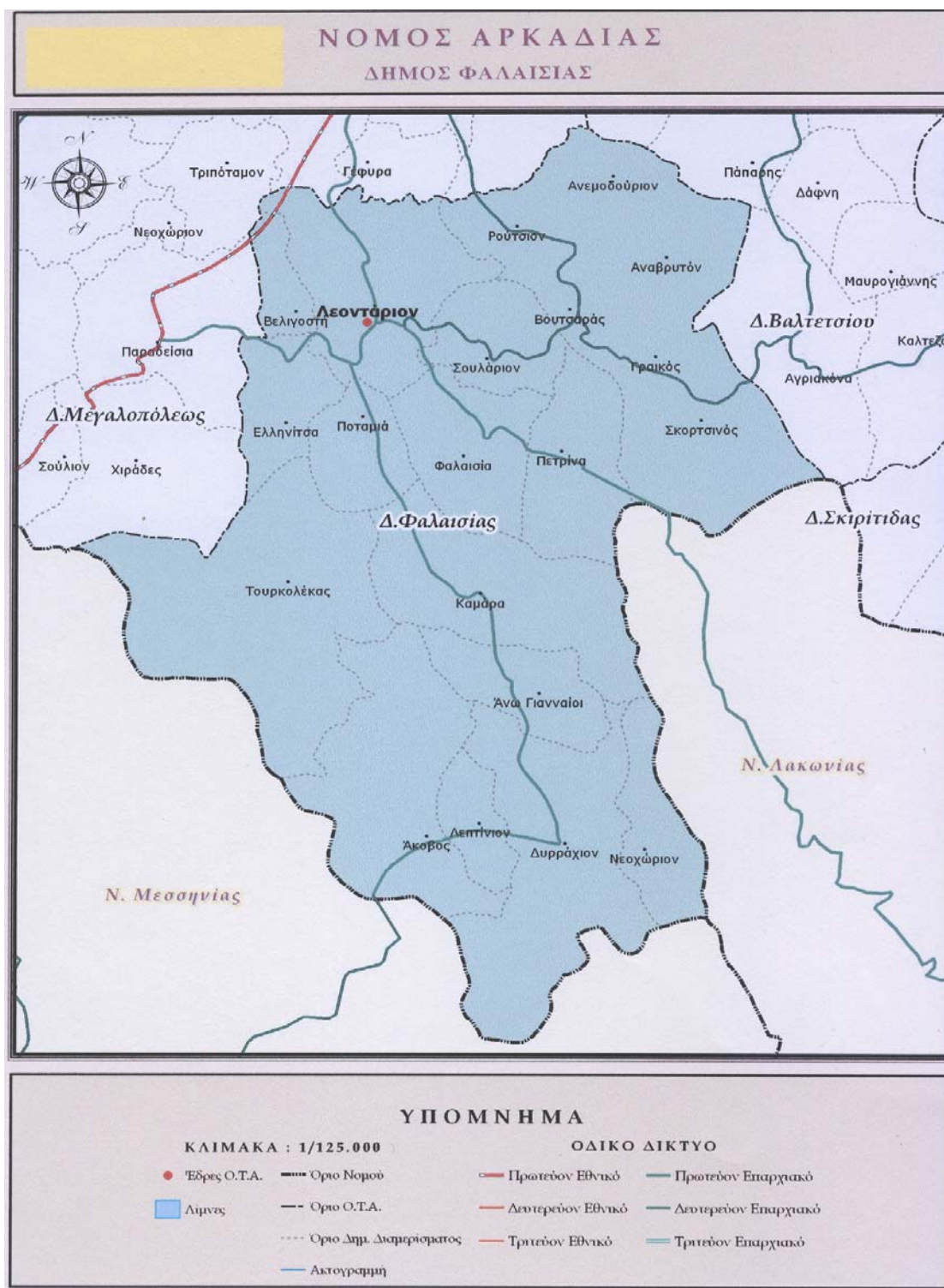
Επιστημονικός Υπεύθυνος Δράσης
Γεώργιος Ζέρβας, Πρύτανης Γ.Π.Α.

Α. ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ:

Ο Δήμος Φαλαισίας με έδρα το Λεοντάρι, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού Αρκαδίας, γειτνιάζοντας με ΟΤΑ του Νομού Μεσσηνίας στα νότια και δυτικά και με ΟΤΑ του Νομού Λακωνίας στα ανατολικά καταλαμβάνοντας συνολική έκταση 274.926 στρεμμάτων. (Εικόνα 1)

Εικόνα 1: Χάρτης της περιοχής όπου φαίνονται τα όρια του Δήμου.

Γεινιάζει :

- Βόρεια και βορειοδυτικά με το Δήμο Μεγαλόπολης
- Βορειοανατολικά με το Δήμο Βαλτετσίου
- Ανατολικά με το Δήμο Πελλάνας (Ν. Λακωνίας)
- Νότια με το Δήμο Καλαμάτας (Ν. Μεσσηνίας)
- Νοτιοδυτικά με το Δήμο Θουρίας (Ν. Μεσσηνίας)
- Δυτικά με τους Δήμους Αρφαρών και Οιχαλίας (Ν. Μεσσηνίας)

Στα όρια του συμπεριλαμβάνονται είκοσι (20) τοπικά διαμερίσματα και έχει έδρα το τοπικό διαμέρισμα Λεονταρίου. Η οικιστική διάρθρωση, το ανάγλυφο της περιοχής, η έκταση και το υψόμετρο κάθε Τοπικού Διαμερίσματος του Δήμου δίνεται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Οικισμοί της περιοχής μελέτης (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Α/Α	Δημοτικά/Κοινοτικά διαμερίσματα	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Δ/Κ.Δ.	Επιφάνεια (τ.χμ.)	Μέσο υψόμετρο
1	Δ.Δ.Λεονταρίου	Η	21,576	522
2	Δ.Δ.Ακόβου	Ο	26,023	883
3	Δ.Δ.Αναβρυτού	Ο	14,611	654
4	Δ.Δ.Ανεμοδουριού	Η	6,450	700
5	Δ.Δ.Βελιγοστής	Η	3,950	440
6	Δ.Δ.Βουτσαρά	Π	3,950	550
7	Δ.Δ.Γιανναίων	Ο	9,549	677
8	Δ.Δ.Γραικού	Η	4,525	560
9	Δ.Δ.Δυρραχίου	Ο	30,147	800
10	Δ.Δ.Ελληνίτσης	Ο	8,250	520
11	Δ.Δ.Καμάρας	Ο	23,120	543
12	Δ.Δ.Λεπτινίου	Η	5,274	970
13	Δ.Δ.Νεοχωρίου	Ο	8,999	1180
14	Δ.Δ.Πετρίνας	Ο	13,225	656
15	Δ.Δ.Ποταμιάς	Ο	8,050	450
16	Δ.Δ.Ρουτσίου	Π	5,525	520
17	Δ.Δ.Σκορτσινού	Η	19,462	530
18	Δ.Δ.Σουλαρίου	Η	9,550	540
19	Δ.Δ.Τουρκολέκα	Ο	39,239	800
20	Δ.Δ.Φαλαισίας	Ο	13,451	756
	ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΛΑΙΣΙΑΣ		274,926	651

Στον πίνακα 2 απεικονίζεται αναλυτικά η πληθυσμιακή εξέλιξη των οικισμών κάθε δημοτικού διαμερίσματος κατά την δεκαετία 1991-2001. Γενικά όμως ανάμεσα στα επιμέρους Δημοτικά διαμερίσματα επικρατούν διάφορες τάσεις πληθυσμιακής μεταβολής, με κυριότερη την μειωτική. Αν και σε ορισμένα Δ.Δ. διακρίνονται και αυξητικές τάσεις, εντούτοις δεν είναι τόσο ισχυρές ώστε να επιβληθούν των αντιθέτων, με αποτέλεσμα ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Φαλαισίας την δεκαετία 1991 – 2001 να εμφανίζεται μειωμένος κατά 2,03%, ακολουθώντας την τάση που διαγράφεται και στο επίπεδο του νομού Αρκαδίας και μάλιστα με ισχυρότερο ρυθμό.

Ο πληθυσμός των οικισμών της περιοχής μελέτης εξαρτάται άμεσα από τα αστικά-ημιαστικά κέντρα Τρίπολης, Μεγαλόπολης, Καλαμάτας κτλ, σε όλους τους τομείς (εργασία, εκπαίδευση, ψυχαγωγία κ.α.). Επίσης η σοβαρή και συνεχής πληθυσμιακή ελάττωση έχει άμεση σχέση με την παραγωγική δομή της περιοχής η οποία δεν ακολούθησε τις εξελίξεις της οικονομίας, καθώς και με τη μη αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων κυρίως στον αγροτικό αλλά και τον τουριστικό τομέα. Έτσι η μη δημιουργία προϋποθέσεων συγκράτησης του πληθυσμού αναπόφευκτα επιφέρει την διαχρονική μείωση του δυναμικού του Δήμου.

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη στο Δήμο Φαλαισίας κατά τη δεκαετία 1991 -2001 (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δημ. Διαμέρισμα	Πληθυσμός 2001	Οικισμός	Πληθυσμός 2001	Πληθυσμός 1991	Μεταβολή (%)
Ακόβου	264	Άκοβος	246	293	-16,04
		Γούατα	18	29	-37,93
Αναβρυτού	96	Αναβρυτόν	60	83	-27,71
		Κάτω Αναβρυτόν	36	33	9,09
Ανεμοδουρίου	133	Ανεμοδούριον	133	130	2,31
Βελιγοστής	131	Βελιγοστή	131	98	33,67
Βουτσαρά	90	Βουτσαράς	90	75	20
Γιανναίων	89	Άνω Γιανναίοι	23	39	-41,03
		Κάτω Γιανναίοι	66	73	-9,59
Γραικού	61	Γραικός	61	38	60,53
Δυρραχίου	299	Δυρράχιον	299	255	17,25
Ελληνίτσης	95	Ελληνίτσα	95	82	15,85
Καμάρας	355	Καμάρα	287	416	-31,01
		Καμποχώριον	68	80	-15
Λεονταρίου	384	Λεοντάριον	289	306	-4,93
		Γαβριά	10	9	11,11
		Καλύβια	24	28	-14,29
		Καμαρίτσα	24	24	0
		Κοτσιρίδιον	37	37	0
Λεπτινίου	69	Λεπτινιον	69	95	-27,37
Νεοχωρίου Φαλαισίας	111	Νεοχώριον	111	79	40,51
Πετρίνας	90	Πετρίνα	50	58	-13,79
		Μονή Αμπελάκη	4	7	-42,86
		Σπαναίικα	36	52	-30,77
Ποταμιάς	100	Ποταμιά	100	116	-13,79
Ρουτσίου	67	Ρούτσιο	67	69	-2,9
Σκορτσινού	220	Σκορτσινό	220	219	0,46
Σουλαρίου	109	Σουλάριον	109	61	78,69
Τουρκολέκα	301	Τουρκολέκας	301	274	9,85
Φαλαισίας	165	Φαλαισία	150	126	19,05
		Μονή Μπούρα	15	12	25
ΣΥΝΟΛΟ	3229		3229	3296	-2,03

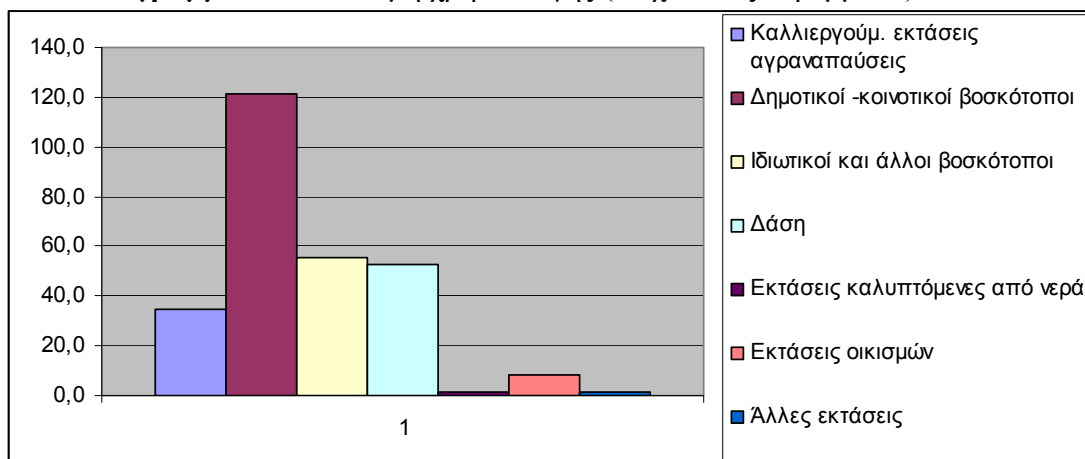
2. ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή παρουσιάζεται στον πίνακα 3 και στο διάγραμμα 1 όπου φαίνεται ότι στο σύνολο της περιοχής μελέτης κυριαρχούν οι δασικές εκτάσεις και ακολουθούν οι βοσκότοποι και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις. Οι κύριες γεωργικές καλλιέργειες είναι ελιάς, καρυδιάς, αμπελιού και μονοετείς καλλιέργειες δημητριακών. Στον Δήμο δεν υπάρχουν προστατευόμενες περιοχές Natura.

Πίνακας 3. Κατανομή χρήσεων γης σε χιλιάδες στρέμματα (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δήμος/ Κοινότητα	Σύνολο εκτ.	Καλ/νες. εκτ. αγραν/σης	Δημοτικοί - κοινοτικοί βοσκότοποι	Ιδιωτικοί και άλλοι βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτ. οικισμών	Άλλες εκτάσεις
Ακόβου	26,0	3,6	8,1	-	13,7	0,1	0,5	-
Αναβρυτού Ανεμοδουρίου Βουτσαρά Γραϊκού Ρουτσιού Σκορτσινού	54,5	8,1	20,3	16,2	8,1	0,7	1,2	0,0
Βελιγοοτής	4,0	1,3	-	1,3	0,8	0,1	0,5	-
Πανναίων	9,5	1,2	6,7	1,3	-	-	0,3	-
Δυρραχίου	30,1	2,7	15,3	0,4	10,9	-	0,9	-
Ελληνίτσης	8,3	1,0	4,0	2,4	0,3	0,2	0,4	-
Καμάρας	23,1	3,8	10,7	0,6	7,0	0,1	0,5	0,4
Λεονταρίου	21,6	3,9	3,0	12,1	1,2	0,2	1,2	-
Λεττινίου	5,3	0,5	-	4,5	-	-	0,3	-
Νεοχωρίου Φαλαισίας	9,0	0,8	2,1	1,2	4,7	-	0,2	-
Πετρίνας	13,2	1,6	1,3	4,3	5,2	-	0,8	-
Ποταμιάς	8,1	1,4	5,8	0,4	-	0,1	0,4	-
Σουλαρίου	9,6	0,8	-	7,6	0,7	-	0,2	0,4
Τουρκολέκα	39,2	2,5	35,6	0,2	0,1	-	0,4	0,4
Φαλαισίας	13,5	1,5	8,6	2,6	-	0,1	0,3	0,4
Σύνολο	275,0	34,7	121,5	55,1	52,7	1,6	8,1	1,6

Διάγραμμα 1. Κατανομή χρήσεων γης (σε χιλιάδες στρέμματα).

3. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Το οικονομικό κέντρο της περιοχής του Δήμου Φαλαισίας είναι η Τρίπολη, πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας, όπου καταγράφεται και η μεγαλύτερη συγκέντρωση του πληθυσμού στο νομό, καθώς και η πόλη της Μεγαλόπολης η οποία συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό κατοίκων. Η κύρια απασχόληση των κατοίκων στο Δήμο Φαλαισίας συγκεντρώνεται στη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ σημαντικός αριθμός απασχολείται στο δευτερογενή τομέα (εργαζόμενοι στη ΔΕΗ).

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου Φαλαισίας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού (2001), ανέρχεται στα 564 άτομα, από τα οποία τα 523 είναι απασχολούμενοι, ενώ οι υπόλοιποι είτε δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, είτε είναι άνεργοι. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο σύνολο του πληθυσμού είναι 17,46%.

Πίνακας 4: Οικονομικός Ενεργός Πληθυσμός (2001) (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δημοτικό Κοινοτικό Διαμέρισμα	Οικονομικώς ενεργοί							Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	α'γενής Τομέας	β'γενής Τομέας	γ'γενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	
Δ.Δ.Λεονταρίου	129	122	20	52	42	8	7	236
Δ.Δ.Ακόβου	49	45	3	21	16	5	4	141
Δ.Δ.Αναβρυτού	9	6	0	2	3	1	3	56
Δ.Δ.Ανεμοδουρίου	22	21	6	8	7	0	1	66
Δ.Δ.Βελιγοστής	9	9	2	5	2	0	0	53
Δ.Δ.Βουτσará	8	7	1	1	5	0	1	45
Δ.Δ.Γιανναίων	7	7	3	2	1	1	0	36
Δ.Δ.Γραϊκού	5	4	0	2	2	0	1	23
Δ.Δ.Δυρραχίου	48	48	20	14	14	0	0	105
Δ.Δ.Ελληνίτσης	11	11	5	4	2	0	0	27
Δ.Δ.Καμάρας	59	49	16	23	8	2	10	146
Δ.Δ.Λεπτινίου	3	3	0	2	1	0	0	19
Δ.Δ.Νεοχωρίου Φαλαισίας	21	18	2	5	10	1	3	28
Δ.Δ.Πετρίνας	20	18	8	3	7	0	2	53
Δ.Δ.Ποταμιάς	27	27	6	10	8	3	0	51
Δ.Δ.Ρουτσίου	6	5	1	2	2	0	1	16
Δ.Δ.Σκορτσινού	44	43	16	8	13	6	1	142
Δ.Δ.Σουλαρίου	6	6	1	0	4	1	0	42
Δ.Δ.Τουρκολέκα	58	53	26	19	7	1	5	118
Δ.Δ.Φαλαισίας	23	21	5	8	8	0	2	72
ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ	564	523	141	191	162	29	41	1.475

Από τους απασχολούμενους, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται στον δευτερογενή τομέα, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας και το μικρότερο ποσοστό απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Αυτό οφείλεται στη γειννίαση και εξάρτηση του Δήμου από το αστικό κέντρο της Μεγαλόπολης. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού απασχολείται στη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ στη Μεγαλόπολη καθώς και σε ιδιωτικές και δημόσιες υπηρεσίες της περιοχής.

Στον πρωτογενή τομέα η περιοχή παράγει ελαιόλαδο, καρύδια, κτηνοτροφικές τροφές, κυρίως καλαμπόκι και σιτηρά. Έντονο είναι το στοιχείο της κτηνοτροφίας με την εκτροφή κυρίως αιγοπροβάτων, ενώ δραστηριοποιημένος παρουσιάζεται και ο τομέας της μελισσοκομίας.

Στο Δήμο Φαλαισίας λειτουργούν πέντε (5) μεταποιητικές μονάδες (πίνακας 5).

Πίνακας 5: Μεταποιητικές μονάδες που λειτουργούν στο Δήμο Φαλαισίας

Εμπορική Επωνυμία – Διακριτός τίτλος	Τοπικό Διαμέρισμα	Επιχειρηματική δραστηριότητα
Καρατζαφέρης Φώτιος	Ποταμιά	Ελαιοτριβείο
Αφοί Γκρίτζαλη Ε.Ε. - «Αρκαδική Μελισσοκομία»	Λεοντάρι	Τυποποίηση μελιού
Σμυρνή Δήμητρα - «Οικολογικό Μονοπάτι ΠΑΝ»	Λεοντάρι	Παρασκευή τυποποίηση μελιού, κρασιού, αρωματικών φυτών.
Μανιάτη Γεωργία - «Στάθης»	Ποταμιά	Εργαστήριο κρέατος αλλαντικά
Αθανασόπουλος Χρήστος	Ποταμιά	Οινοποιείο

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Στο Δήμο λειτουργούν είκοσι (20) οικοδομικές και χωματουργικές επιχειρήσεις. Οι οικοδομικές και χωματουργικές επιχειρήσεις εντάσσονται στην οικοδομική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στην περιοχή. Η ανάπτυξη της οικοδομικής δραστηριότητας οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη του τουρισμού, με την έννοια ότι ανακατασκευάζονται οι πατρικές κατοικίες σαν δεύτερη κατοικία του αστικού πληθυσμού με καταγωγή από την περιοχή.

Άλλες επιχειρήσεις που εντάσσονται στις δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα είναι μία βιοτεχνία υαλοχάρτου που εδρεύει στο Καμποχώρι.

Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει κυρίως εμπορικές επιχειρήσεις. Συνολικά λειτουργούν 40 εμπορικές επιχειρήσεις στο Δήμο Φαλαισίας. Πρόκειται κυρίως για καφεενεία – παντοπωλεία αλλά και ταβέρνες, εστιατόρια, καταλύματα. Τα

καταλύματα που λειτουργούν (πίνακας 6) στο Δήμο βρίσκονται στο Λεοντάρι στο Τουρκολέκα και στο Δυρράχι.

Πίνακας 6: Ξενοδοχειακές μονάδες και δυναμικότητά τους

Εμπορική Επωνυμία – Διακριτός τίτλος	Δυναμικότητα	Παρατηρήσεις
«Ξενώνας Λεονταρίου» Μπουγιούκος Ηλίας- Μιχολιάς Λεωνίδα	19	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας Τουρκολέκα	7	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας Δυρραχίου	17	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας « Αρχοντικό Ευ - Ιω» Λεοντάρι, Χάγιου Σταυρούλα	7	Ξενώνας

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Το φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τα πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία και τις παραδόσεις της είναι στοιχεία που δημιουργούν πλεονέκτημα για την ανάπτυξη κυρίως του ορεινού τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργούνται δυνατότητες περιπατητικών – διαδρομών, πεζοπορίες σε μονοπάτια, σε συνδυασμό με την επίσκεψη ιδιαίτερων φυσικών τοπίων και ιστορικών ή άλλων αξιοθέατων.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Παιδεία

Σήμερα, ο Δήμος Φαλαισίας διαθέτει ένα (1) Νηπιαγωγείο με 6 μαθητές και ένα (1) Δημοτικό Σχολείο με 22 μαθητές, που λειτουργούν στον οικισμό του Λεονταρίου (πίνακας 7). Όσον αφορά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο και Λύκειο) οι μαθητές που κατοικούν στο Δήμο Φαλαισίας φοιτούν στο Γυμνάσιο και Λύκειο που βρίσκονται στην πόλη της Μεγαλόπολης.

Πίνακας 7: Εκπαιδευτικές Υποδομές

Δημοτικό Διαμέρισμα	Νηπιαγωγεία		Δημοτικά Σχολεία			Γυμνάσια		Λύκεια	
	Αριθμός	Μαθητές	Αριθμός	Μαθητές	Τάξεις που λειτουργούν	Αριθμός	Μαθητές	Αριθμός	Μαθητές
Λεονταρίου	1	6	1	22	6				
ΣΥΝΟΛΟ	1	6	1	22	6	0	0	0	0

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Αθλητισμός

Στο Δήμο Φαλαισίας δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες αθλητικές εγκαταστάσεις. Λειτουργούν δύο γήπεδα ποδοσφαίρου και πέντε γήπεδα ποδοσφαίρου 5X5 στους οικισμούς Καμάρας, Δυρραχίου, Σκορτσινού, Ελληνίτσας και Λεπτινίου.

Υγεία και Πρόνοια

Στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, οι υποδομές στο Δήμο Φαλαισίας αφορούν σε τρία αγροτικά ιατρεία που λειτουργούν στους οικισμούς Δυρραχίου, Λεονταρίου και Σκορτσινού. Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται από το Κέντρο Υγείας Μεγαλόπολης και το Νοσοκομείο Τρίπολης, ενώ δεν υπάρχουν ιδιωτικές κλινικές ή ιατρεία.

Πολιτισμός

Στο Δήμο δραστηριοποιούνται 9 πολιτιστικοί σύλλογοι. Στους οικισμούς του Σκορτσινού και της Ελληνίτσας λειτουργούν λαογραφικά μουσεία.

Κεντρικές Λειτουργίες – Υπηρεσίες

Οι μόνες υπηρεσίες που λειτουργούν στον Δήμο είναι το Δημαρχείο και Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) στο Λεοντάρι.

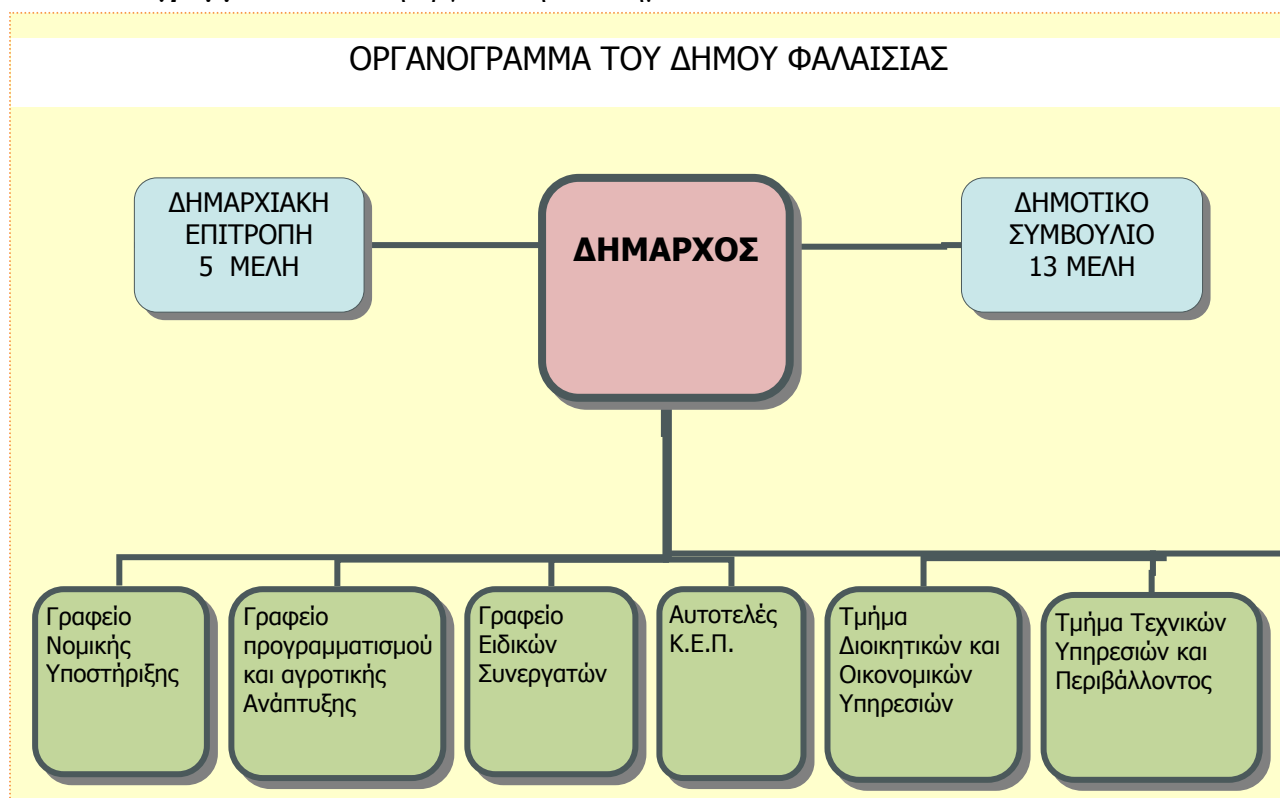
Περιγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης του Δήμου Φαλαισίας ως ΟΤΑ

Οι υπηρεσίες του Δήμου στεγάζονται σε διώροφο κτίριο στον οικισμό του Λεονταρίου. Η διάρθρωση των υπηρεσιών και οι δραστηριότητες του Δήμου κατανέμονται στα κάτωθι Γραφεία/Τμήματα:

1. Γραφείο Νομικής Υποστήριξης
2. Γραφείο Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης
3. Γραφείο Ειδικών Συνεργατών
4. Αυτοτελές Γραφείο Κ.Ε.Π.
5. Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών
6. Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

Ακολουθεί μια διαγραμματική απεικόνιση, οργανόγραμμα, (διάγραμμα 2) της βασικής οργάνωσης του Δήμου και μια συνοπτική αναφορά στις αρμοδιότητες των επιμέρους υπηρεσιών του.

Διάγραμμα 2 : Βασική οργάνωση του Δήμου

5. ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Στο Δήμο Φαλαισίας δραστηριοποιούνται 1090 αγροτικές εκμεταλλεύσεις (πίνακας 8) όπου στην πλειοψηφία τους αφορούν σε αμιγώς γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η εκμετάλλευση μικτής μορφής αποτελεί τον αποδοτικότερο, από οικονομικής άποψης, τρόπο εκμετάλλευσης της γης. Κατά τη διάρκεια του χρόνου η γη χρησιμοποιείται αφενός για την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων και αφετέρου βόσκεται από τα κτηνοτροφικά ζώα

Πίνακας 8: Παραγωγική κατεύθυνση γεωργικών εκμεταλλεύσεων

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Μικτές Εκμ/σεις	Γεωργικές Εκμ/σεις	Σύνολο
1	Άκοβος	11	33	44
2	Αναβρυτός	7	50	57
3	Ανεμοδούρι	1	89	90
4	Βελιγροστή	5	29	34
5	Βουτσαρά	3	29	32
6	Γιανναίοι	4	39	43
7	Γραικός	1	7	8
8	Δυρράχι	15	22	37
9	Ελληνίτσα	2	25	27
10	Καμάρα	28	182	210
11	Λεοντάρι	12	77	89
12	Λεπτίни	0	1	1
13	Νεοχώρι	0	2	2
14	Πετρίνα	8	41	49
15	Ποταμιά	3	54	57
16	Ρούτσι	2	14	16
17	Σκορτσινού	8	79	87
18	Σουλάρι	0	43	43
19	Τουρκολέκα	29	86	115
20	Φαλαισία	6	43	49
	ΣΥΝΟΛΟ	145	945	1090

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Στην περιοχή του Δήμου Φαλαισίας η κύρια πατροπαράδοτη ασχολία των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία. Η κτηνοτροφική παραγωγή προσανατολίζεται στην παραγωγή κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

Ο αριθμός των ζώων που εκτρέφονται κυρίως σε οικογενειακή βάση, αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα 9 όπου φαίνεται ότι η αιγοπροβατοτροφία είναι ο κύριος κτηνοτροφικός κλάδος στην περιοχή ενώ έντονα δραστηριοποιείται και ο κλάδος της μελισσοκομίας.

Πίνακας 9. Ζωικό κεφάλαιο (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Πρόβατα	Αίγες	Βοοειδή	Μελίσσια	Ορνιθοειδή	Κουνέλια	Χοίροι	Ιπποειδή
1	Άκοβος	101	162	0	687	321	2	0	9
2	Αναβρυτός	82	6	0	20	387	8	0	4
3	Ανεμοδούρι	0	0	0	70	135	0	0	1
4	Βελιγοστή	750	305	25	100	415	40	2	1
5	Βουτσαρά	18	6	0	13	210	0	0	1
6	Γιανναίοι	0	6	0	134	280	2	0	1
7	Γραικός	248	203	0	0	60	0	0	0
8	Δυρράχι	5	570	0	60	304	2	0	13
9	Ελληνίτσα	305	892	6	0	85	2	0	0
10	Καμάρα	92	227	0	397	2468	23	12	5
11	Λεοντάρι	168	20	16	1917	1090	10	17	3
12	Λεπτίτι	0	5	0	0	100	0	0	0
13	Νεοχώρι	20	10	0	0	130	0	0	3
14	Πετρίνα	403	400	0	740	430	2	7	4
15	Ποταμιά	160	21	0	120	100	12	0	3
16	Ρούτσι	16	0	0	0	15	0	0	0
17	Σκορτσινού	285	54	0	145	487	5	0	5
18	Σουλάρι	3	0	15	20	240	4	0	0
19	Τουρκολέκα	580	1128	6	239	881	24	8	31
20	Φαλαισία	173	244	0	360	598	16	0	7
ΣΥΝΟΛΟ		3409	4259	68	5022	8736	152	46	1

Ο αριθμός και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβατοτροφίας στην περιοχή φαίνονται στον πίνακα 10 που ακολουθεί. Το 1/3 περίπου των εκμεταλλεύσεων είναι δυναμικότητας άνω των 50 ζώων και κατέχουν το 88% του συνόλου των ζώων της περιοχής.

Πίνακας 10: Αριθμός και μέγεθος εκμεταλλεύσεων (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

Μέγεθος εκμετάλλευσης (αριθμός ζώων)	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Σύνολο ζώων
15-50	40	827
51-100	6	387
101-300	5	812
>300	9	5257
ΣΥΝΟΛΟ	60	7283

Στον πίνακα 11 που ακολουθεί καταγράφονται οι κυριότερες καλλιέργειες στην περιοχή. Από τις δενδρώδεις καλλιέργειες κυριαρχεί η ελαιοκαλλιέργεια και ακολουθεί η καλλιέργεια καρυδιάς. Σε μικρή έκταση συναντάμε την καλλιέργεια αμπελιών ενώ σε σημαντική έκταση καλλιεργούνται ετήσιες καλλιέργειες κυρίως για την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων.

Πίνακας 11: Φυτικό κεφάλαιο (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

a/a	Είδος καλλιέργειας	Στρέμματα	Αριθμός δέντρων
<i>A</i>	<i>Δενδρώδεις καλλιέργειες</i>		
1	Ελιές	12.427	145.784
2	Καρυδιές	1.549	9.686
<i>B</i>	<i>Αμπέλια</i>	329	
<i>Γ</i>	<i>Ετήσιες καλλιέργειες</i>		
1	Βρώμη	927	
2	Κριθάρι	673	
3	Βίκος	665	
4	Αραβόσιτος	633	
5	Σιτάρι	388	
6	Κηπευτικά	115	
7	Τριφύλλια	73	
8	Κουκιά	58	

6. ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ 2007

Οι ζημιές που υπέστη η περιοχή από τις πυρκαγιές του 2007 είναι τεράστιες καθώς καταστράφηκε έκταση 200.000 στρ. περίπου σε συνολική έκταση 274.926 στρ. που καταλαμβάνει ο Δήμος Φαλαισίας (ποσοστό 72,75%). Η ζημιά ήταν ολοκληρωτική για όλες τις καλλιέργειες με σημαντικότερη αυτή της ελιάς που αποτελεί την κύρια καλλιέργεια της περιοχής. Από τα 145.000 ελαιόδεντρα της περιοχής ζημιώθηκαν 133.000 δέντρα (ποσοστό 92%). Στον πίνακα 12 που ακολουθεί φαίνεται ο αριθμός των ζημιωθέντων δέντρων σύμφωνα με τις δηλώσεις των παραγωγών προς τον ΕΛΓΑ.

Πίνακας 12. Ζημιές φυτικού κεφαλαίου πυρκαγιών 2007
(Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Ελιές	Καρυδιές	Συκιές	Λοιπά Οπορωφόρα	Αμπέλι
		Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Στρ.
1	Άκοβος	4.818	304	514	857	60
2	Αναβρυτός	11.252	293	201	377	23
3	Αναβρυτός	10.272	85	73	409	11
4	Βελιγοστή	3.545	367	91	683	29
5	Βουτσαρά	5.176	129	16	225	0
6	Γιανναίοι	394	88	20	9	0
7	Γραικού	1.203	34	0	0	2
8	Ελληνίτσα	5.176	441	94	26	19
9	Καμάρα	11.585	1.730	1.314	388	23
10	Λεοντάρι	16.243	417	291	3.708	82
11	Πετρίνα	5.537	130	32	327	10
12	Ποταμιά	8.783	487	233	148	36
13	Ρούτσι	2.200	6	5	43	3
14	Σκορτσινός	13.166	177	39	398	1
15	Σουλάρι	6.992	54	105	328	10
16	Τουρκολέκα	15.164	4.065	8.127	1.451	74
17	Φαλαισία	11.842	454	303	564	23
	ΣΥΝΟΛΟ	133.348	9.261	11.458	9.940	402

Ήδη οι παραγωγοί έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία ανασύστασης των ζημιωθέντων δέντρων, όμως φαίνεται ότι ένα μεγάλος αριθμός δέντρων αλλά και γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα εγκαταλειφθούν.

Οι πυρκαγιές όμως προκάλεσαν σοβαρές ζημιές και στην κτηνοτροφία και αφορούσαν απώλειες ζώων, ζημιές στις σταβλικές εγκαταστάσεις καθώς και στις βοσκήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούνταν από τον πληθυσμό των αιγοπροβάτων. Η

εύρεση των ζωοτροφών για τα εναπομένοντα ζώα αποτέλεσε το μεγαλύτερο πρόβλημα μετά τις πυρκαγιές καθώς δεν υπήρξε κανένας προγραμματισμός για την ποιοτική και ποσοτική διατροφή των ζώων. Η αποκατάσταση των στάβλων ήταν πρόχειρη, η αντικατάσταση των ζώων δίχως πρόβλεψη βελτίωσης, η διατροφή ελλιπής με αποτέλεσμα η κτηνοτροφία να βρεθεί σε δυσμενέστερη θέση δίχως κανέναν εκσυγχρονισμό.

Στον πίνακα 13 που ακολουθεί φαίνεται ο αριθμός των ζημιωθέντων ζώων σύμφωνα με τις δηλώσεις των παραγωγών προς τον ΕΛΓΑ. Παρατηρούμε ότι εκτός από τα αιγοπρόβατα σημαντικές ζημιές είχαμε και στα μελίσσια καθώς ο κλάδος της μελισσοκομίας δραστηριοποιείται έντονα στην περιοχή.

Πίνακας 13. Ζημιές ζωικού κεφαλαίου πυρκαγιών 2007
(Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Πρόβατα	Αίγες	Όνοι	Χοίροι	Κότες	Μελίσσια	Κουνέλια
1	Άκοβος	0	40	0	1	0	370	0
2	Αναβρυτός	0	0	0	0	60	0	0
3	Ανεμοδούρι	0	0	0	0	180	82	0
4	Βελιγοστή	10	8	2	0	215	80	220
5	Βουτσαρά	0	0	0	0	0	65	0
6	Γιανναίοι	0	0	0	0	0	84	0
7	Ελληνίτσα	0	60	0	0	10	0	0
8	Λεοντάρι	35	54	8	0	30	2.223	0
9	Πετρίνα	0	0	0	0	30	195	0
10	Ποταμιά	10	9	1	0	25	0	40
11	Σκορτσινός	0	21	0	0	0	122	0
12	Σουλάρι	0	0	0	0	0	20	0
13	Τουρκολέκα	65	842	7	35	35	148	30
14	Φαλαισία	0	0	1	0	0	250	0
	ΣΥΝΟΛΟ	120	1.034	19	36	595	3.639	290

Παρά τις δύσκολες συνθήκες και την δυσμενή θέση της κτηνοτροφίας στην περιοχή οι παραγωγοί διατήρησαν τις εκμεταλλεύσεις τους και παρέμειναν στις

εστίες τους αποδεικνύοντας ότι αποτελούν το πιο ζωντανό κομμάτι με την πιο ουσιαστική συμβολή στην διατήρηση της κοινωνικής συνοχής της υπαίθρου.

7. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ο ΔΗΜΟΣ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Στο Δήμο Φαλαισίας εμφανίζονται σοβαρά δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά προβλήματα τα οποία εντοπίζονται κυρίως στην πληθυσμιακή συρρίκνωση, στη γήρανση του πληθυσμού, στην εμφάνιση αυξημένης ανεργίας, στη συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, στην έλλειψη επιχειρηματικότητας, με κατεύθυνση στην απασχόληση στις μονάδες της ΔΕΗ ή και σε συναφείς ή συμπληρωματικές προς αυτές δραστηριότητες.

Το φαινόμενο της πληθυσμιακής γήρανσης εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονο στις αγροτικές περιοχές, με αποτέλεσμα το ανθρώπινο δυναμικό που παραδοσιακά ασχολείται στις αγροτικές ασχολίες να εμφανίζεται γηρασμένο και χωρίς δυναμική ανανέωσης των γενεών. Σημαντικό πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι παραγωγικές ηλικίες και κυρίως οι νέοι έχουν αρκετά χαμηλή συμμετοχή στο συνολικό πληθυσμό της περιοχής. Επίσης το ανθρώπινο δυναμικό χαρακτηρίζεται από χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και έλλειψη εξειδίκευσης.

Οι κυριότεροι περιορισμοί ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα είναι ο κατακερματισμός της γεωργικής γης, το μικρό μέγεθος κλήρου, ο χαμηλός βαθμός εκμηχάνισης της γεωργίας που οφείλεται στο προαναφερόμενο χαρακτηριστικό και ο χαμηλός δείκτης άρδευσης με συνέπεια τη μείωση της αποδοτικότητας των αγροτικών καλλιεργειών. Επίσης η εμμονή του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε παραδοσιακές καλλιεργείες με χαμηλή παραγωγική αποδοτικότητα και ζήτηση που καθιστά ασύμφορη την ενασχόληση του αγροτικού πληθυσμού με τις συγκεκριμένες καλλιεργείες, καθώς και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για αποθάρρυνση των καλλιεργειών αυτών με μείωση της στήριξης των τιμών τους. Ανασταλτικός παράγοντας αποτελεί το γεγονός ότι το αγροτικό απασχολούμενο δυναμικό είναι μεγάλης ηλικίας, χαμηλής κατά βάση εκπαίδευσης και με πλήρη έλλειψη οργάνωσης σε συλλογικούς φορείς οι οποίοι θα βοηθούσαν την αγροτική ανάπτυξη.

Η φθίνουσα πορεία της φυτικής παραγωγής και των καλλιεργούμενων εκτάσεων καθώς και της ζωικής παραγωγής οφείλεται στη λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ η οποία λειτούργησε ανταγωνιστικά προς την ανάπτυξη της γεωργικής

δραστηριότητας καθώς και στην ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε άλλους παραγωγικούς τομείς όπως η μεταποίηση.

Οι μεταποιητικές μονάδες της περιοχής ασχολούνται με τη μεταποίηση πρώτων υλών της περιοχής, κυρίως αγροτικά προϊόντα, με συνέπεια η φθίνουσα τάση της γεωργικής παραγωγής να έχει αρνητικές επιδράσεις στο μικρό μεταποιητικό τομέα της περιοχής. Οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι βιοτεχνίες-οικοτεχνίες οργανωμένες σύμφωνα με το οικογενειακό πρότυπο λειτουργίας με προβλήματα πρόσβασης στην τεχνική υποστήριξη, την τεχνογνωσία και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο τριτογενής τομέας έχει αναπτυχθεί ελάχιστα διότι η ανάπτυξη του αστικού κέντρου της Μεγαλόπολης και η μικρή απόσταση καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής σε υπηρεσίες και δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του τομέα αυτού.

8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Δυνατότητες ανάπτυξης

Ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή έχει η κατασκευή του νέου οδικού άξονα Τρίπολης- Καλαμάτας ο οποίος διέρχεται από την περιοχή και θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις όπως εξοικονόμηση χρόνου με την συντόμευση του χρόνου διαδρομής για επιβατικές και εμπορικές ροές, ενίσχυση της τουριστικής κίνησης κ.α.

Από τους φυσικούς πόρους δυνατότητες ανάπτυξης παρουσιάζουν οι ορεινοί όγκοι και τα δάση που μπορούν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και μορφών εναλλακτικού τουρισμού, με βασικό στόχο την προστασία του φυσικού κάλλους και τον σεβασμό της οικολογικής ισορροπίας.

Ο τομέας των υποδομών έχει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης με μέτρα και ενέργειες προς τις κατευθύνσεις της βελτίωσης των υποδομών του αγροτικού τομέα, των οδικών υποδομών, της τουριστικής υποδομής, των κοινωνικών και λοιπών τεχνικών υποδομών με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων αλλά και την υποβοήθηση και ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας στη περιοχή.

Στον πρωτογενή τομέα επιβάλλεται πλέον η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων για επενδύσεις που είτε θα βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα, παραγωγικότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων είτε θα διευκολύνουν την

στροφή της παραγωγής προς προϊόντα με καλές προοπτικές όπως ποιοτική παραγωγή, βιολογικές καλλιέργειες κ.α.

Στο τομέα της μεταποίησης οι προοπτικές ανάπτυξης συνίστανται στην ύπαρξη αγροτικής παραγωγής, κυρίως στην εκμετάλλευση της πρωτογενούς παραγωγής με έμφαση στην τυποποίηση των γεωργικών προϊόντων και στην παραγωγή επώνυμων προϊόντων.

Στον τριτογενή τομέα η περιοχή έχει δυνατότητες για την ανάπτυξη ενός διαφορετικού προτύπου τουρισμού που στηρίζεται στις εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού. Η περιοχή διαθέτει ανεκμετάλλευτους τουριστικούς πόρους, η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να τους μετατρέψει σε πόλους τουριστικής έλξης. Οι τουριστικοί αυτοί πόροι εντοπίζονται στα φυσικά οικοσυστήματα (ορεινά τοπία, δάση, ελατόδασος Ταυγέτου, πηγές Ευρώτα κλπ) καθώς και στην ποικιλία ιστορικού και μνημειακού πλούτου (βυζαντινά μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί κλπ). Οι ήπιες μορφές τουρισμού είναι εκείνες που σήμερα προωθούνται και ενισχύονται οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά με τις πρωτογενείς δραστηριότητες, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Ωστόσο η τουριστική ανάπτυξη απαιτεί βελτίωση της υπάρχουσας τουριστικής υποδομής και δημιουργία νέας στις περιοχές με τουριστικό ενδιαφέρον, προβολή και διαφήμιση των πόρων της περιοχής και κατάλληλα εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Από την ανάλυση των χαρακτηριστικών της περιοχής των προβλημάτων και των δυνατοτήτων ανάπτυξης προκύπτουν οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Δήμου, η εξειδίκευσή τους σε ειδικούς στόχους και συγκεκριμένα έργα.

Γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι

Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Παράλληλα με την εγκατάλειψη της αγροτικής υπαίθρου έχουμε και μείωση των εξυπηρετήσεων σε υποδομές και υπηρεσίες των κατοίκων που απομένουν σε περιοχές όπου υπάρχει εκροή ανθρώπινου δυναμικού. Απαιτείται η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων με την ύπαρξη κατάλληλων υποδομών και υπηρεσιών προκειμένου να υπάρχουν οι προϋποθέσεις παραμονής του νέου και παραγωγικού πληθυσμού.

Αναδιάρθρωση και διεύρυνση της Παραγωγικής βάσης της περιοχής με την ανάπτυξη και την βελτιστοποίηση του αγροτικού τομέα και την ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Οι λειτουργίες της ΔΕΗ στη περιοχή δρουν ανταγωνιστικά στην αγροτική και τουριστική δραστηριότητα καθώς και στη τουριστική αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Το εργατικό δυναμικό δεν απασχολείται στον αγροτικό τομέα ή σε άλλες δραστηριότητες αναμένοντας την πρόσληψη του στη ΔΕΗ. Το μοντέλο αυτό έχει φτάσει στα όρια του με κίνδυνο μεγέθυνσης της ανεργίας και συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης. Μόνη διέξοδος η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον αγροτικό τομέα με την δημιουργία και τουριστικών δραστηριοτήτων που δρουν συμπληρωματικά.

Διατήρηση ή και αύξηση της απασχόλησης.

Η αυξημένη ανεργία στη περιοχή καθώς και το μικρό μέγεθος του πρωτογενή τομέα ο οποίος δεν απορροφά εργατικό δυναμικό, δημιουργεί τις προϋποθέσεις εξόδου του άνεργου εργατικού δυναμικού εκτός περιοχής για αναζήτηση απασχόλησης με κίνδυνο μετανάστευσης και επιδείνωση του δείκτη γήρανσης. Απαιτείται αύξηση της απασχόλησης σε νέες δραστηριότητες με κατεύθυνση την πολυδραστηριότητα σε συμπληρωματικές παραγωγικές δράσεις.

Σταδιακή άμβλυνση του βαθμού εξάρτησης της περιοχής από τη λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ.

Η εξάρτηση της περιοχής από την λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ είναι έντονη, ενώ ταυτόχρονα αυτό έχει λειτουργήσει ανασταλτικά στη δημιουργία δραστηριοτήτων στον αγροτικό και τουριστικού τομέα. Απαιτείται σταδιακή απεξάρτηση της οικονομικής ζωής της περιοχής από την λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ η οποία σταδιακά θα μειωθεί μέχρι την πλήρη παύση της.

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι:

Εκσυγχρονισμός και βελτιστοποίηση του αγροτικού παραγωγικού προτύπου.

Επειδή ο αγροτικός τομέας παρουσιάζει έντονη φθίνουσα πορεία, με χαμηλές αποδόσεις απαιτείται ο εκσυγχρονισμός των εκμεταλλεύσεων με διαφοροποίηση των προϊόντων προς την κατεύθυνση βελτιωμένης ποιότητας, παραγωγή επώνυμων προϊόντων ποιότητας, μερική αναδιάρθρωση καλλιεργειών (εκπόνηση μελέτης),

εγχειοβελτιωτικά έργα, βελτίωση και μεγέθυνση της μελισσοκομίας, ορθολογική εκμετάλλευση και αξιοποίηση του δασικού πλούτου με ενεργοποίηση του νέου εργατικού δυναμικού.

Ανάδειξη, προστασία και τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και τουριστικών πόρων της περιοχής.

Στη περιοχή υπάρχει σημαντικός πλούτος φυσικών, ιστορικών και πολιτιστικών πόρων, εφόσον αυτοί αναδειχθούν και αξιοποιηθούν κατάλληλα θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο τουριστικών πόρων το οποίο μπορεί να λειτουργήσει σαν ένας σημαντικός παραγωγικός συντελεστής.

Δημιουργία ήπιων τουριστικών υποδομών και ανάπτυξη τουριστικών υπηρεσιών.

Για μια ήπια εναλλακτική τουριστική ανάπτυξη στη περιοχή είναι αναγκαία η δημιουργία τουριστικών υποδομών και η ανάπτυξη τουριστικών υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την ανάδειξη, προστασία και τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και ιστορικών πόρων της Περιοχής. Οι υποδομές αναφέρονται σε τουριστικά καταλύματα μικρής κλίμακας, υποδομές σίτισης και παροχή άλλων εξυπηρετήσεων. Ο στόχος αυτός προϋποθέτει ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση και ενίσχυση των κατοίκων της περιοχής για ανάληψη επενδυτικών δραστηριοτήτων.

Βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου και ειδικότερα εργατικού δυναμικού της περιοχής.

Για την ανάληψη οποιασδήποτε αναπτυξιακής διαδικασίας προϋπόθεση είναι η ύπαρξη του αναγκαίου κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού. Για την αναδιάρθρωση και διεύρυνση των παραγωγικών δραστηριοτήτων απαιτείται αναβάθμιση και βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής με έντονες δράσεις πληροφόρησης, ενημέρωσης και κατάρτισης. Απαιτείται κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο θα λειτουργήσει υποστηρικτικά στους τοπικούς φορείς (Δήμο), σχεδιάζοντας, προγραμματίζοντας, παρακολουθώντας και αξιολογώντας από κοινού τις δράσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων, ενώ παράλληλα θα κινητοποιήσει και θα υποστηρίξει το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής.

Η αξιοποίηση - ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, πληροφόρησης και κατάρτισης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της περιοχής.

B. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Στο Δήμο Φαλαισίας υπάρχουν σήμερα περίπου 7.000 αιγοπρόβατα (που κατανέμονται σε 60 ποίμνια δυναμικότητας από 15 μέχρι 900 ζώα ανά ποίμνιο). Η κτηνοτροφία είναι εκτατικής μορφής σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές με ζώα ντόπιων φυλών, χαμηλών παραγωγικών ικανοτήτων τα οποία διατρέφονται κατά κύριο λόγο σε φυσικούς βοσκότοπους και διατηρούνται κυρίως σε μη οργανωμένες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις.

Η κτηνοτροφία στην περιοχή είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο όσον αφορά:

- τις σταβλικές εγκαταστάσεις
- τις φυλές ζώων
- την διατροφή
- τις συνθήκες διαβίωσης και υγιεινής των ζώων

με αποτέλεσμα την χαμηλή παραγωγικότητα των εκμεταλλεύσεων και το χαμηλό εισόδημα των παραγωγών.

Τα προβλήματα των κτηνοτρόφων έγιναν ακόμα περισσότερα μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007. Μεγάλες καταστροφές στις σταβλικές εγκαταστάσεις με πρόχειρες άμεσες αναγκαίες επισκευές από τους κτηνοτρόφους και τελικά μια κατάσταση ίδια ή χειρότερη από την αρχική.

Η αποθάρρυνση των κτηνοτρόφων μπορεί να έχει δυσμενή επίδραση στην κοινωνική συνοχή των περιοχών της υπαίθρου. Η κτηνοτροφία στην περιοχή αποτελεί αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής και οικονομικής της δραστηριότητας στο οποίο εμπλέκονται και νέοι άνθρωποι. Αυτό σημαίνει ότι η κτηνοτροφία έχει ουσιαστική συμβολή στην διατήρηση ενεργού πληθυσμού στην περιοχή και πρέπει όχι μόνο να διατηρηθεί, αλλά να γίνουν ενέργειες ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες άσκησης του κτηνοτροφικού επαγγέλματος.

Η κτηνοτροφία στην περιοχή παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

✓ Φυλές ντόπιες με μικρές αποδόσεις, καλά προσαρμοσμένες στο περιβάλλον εκτροφής

✓ Μέσο σωματικό βάρος (ΣΒ) αιγοπροβάτων 50 kg

✓ Μέση ετήσια συνολική ποσότητα γάλακτος

(θηλαζόμενη και αμελγόμενη)

180 kg (προβατίνες)

150 kg (αίγες)

- ✓ Συντελεστής πολυδυμίας 1 (για πρόβατα), 1,2 (για αίγες)
- ✓ Ποσοστό αντικατάστασης ζώων ποιμνίων 25 %
- ✓ Αναλογία κριών–τράγων 5 % των θηλυκών αναπαραγωγής
- ✓ Εκτατικό σύστημα εκτροφής (στηριζόμενο στη βοσκή καλύπτοντας 65-75% των αναγκών ενέργειας των ζώων) (με την προϋπόθεση ότι υπάρχει ικανοποιητική βοσκήσιμη ύλη)

- ✓ Σταβλικές εγκαταστάσεις πρόχειρες χωρίς οικοδομική άδεια παλαιού τύπου (μαντριά) με πέτρα ή τσιμεντόλιθους με στέγη από λαμαρίνα ή κεραμίδια χωρίς πρόβλεψη για την ευζωία των ζώων και την απαιτούμενη λειτουργικότητα. Επίσης χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, αμελκτικές μηχανές, και παγολεκάνες.

Με το σκεπτικό ότι η κτηνοτροφική δραστηριότητα στην περιοχή έχει κυρίαρχο ρόλο στην κοινωνική και οικονομική της δομή απαιτούνται μέτρα για την στήριξη και αναβάθμιση της κτηνοτροφίας. Σύγχρονες εγκαταστάσεις σύμφωνα με τις ανάγκες για την καλή διαβίωση των ζώων, αμελκτήρια, αποθηκευτικοί χώροι, εξηλεκτρισμός, παγολεκάνες αποτελούν βασικές υποδομές που πρέπει απαραίτητα και πρώτα από όλα να υπάρχουν σε μια σύγχρονη κτηνοτροφική εκμετάλλευση. Στη συνέχεια πρέπει να αντιμετωπισθούν τα θέματα επιλογής κατάλληλης φυλής ζώων, βελτίωσης ζώων, σωστής διατροφής και βελτίωσης βοσκοτόπων, κτηνιατρικής πρόληψης και αγωγής.

Η δημιουργία πρότυπων κτηνοτροφικών μονάδων θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό της κτηνοτροφίας της περιοχής με αποτέλεσμα την αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών και την βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Οι κτηνοτρόφοι μετά τις πυρκαγιές παρέμειναν στις εστίες τους διατήρησαν ή και αύξησαν τα κοπάδια τους και αποτελούν στις ορεινές μειονεκτικές εγκαταλειμμένες περιοχές το πιο ζωντανό κομμάτι της ζωής στην ύπαιθρο συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Για να επιβιώσουν οι επιχειρήσεις ή οι εκμεταλλεύσεις, όπως είναι και οι αιγοπροβατοτροφικές, πρέπει οι κτηνοτρόφοι να επιδιώξουν ταυτόχρονα δύο βασικά πράγματα:

- α. την αύξηση της παραγωγικότητας και
- β. τη μείωση του κόστους παραγωγής

με την αυτονόμη προϋπόθεση ότι τα προϊόντα που παράγουν (κυρίως γάλα και κρέας) είναι ασφαλή, υψηλής ποιότητας και η όλη παραγωγική διαδικασία δεν επιβαρύνει το περιβάλλον. Για να αυξηθεί η παραγωγικότητα πρέπει να μεγιστοποιηθεί το παραγωγικό δυναμικό των ζώων. Αυτό επιτυγχάνεται με την εφαρμογή βελτιωμένων ζωοτεχνικών τεχνικών στην αναπαραγωγή, τη διατροφή, τη στέγαση και την υγιεινή των ζώων.

Κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για ορθή οργάνωση της κτηνοτροφίας στα σύγχρονα πρότυπα με αποτέλεσμα:

- Την υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων
- Την βελτίωση και αύξηση της αποδοτικότητας των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων του Δήμου
- Την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων
- Την αύξηση του εισοδημάτων των κτηνοτρόφων
- Την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κτηνοτρόφων

Σκοπός της δράσης είναι η προσφορά κάθε είδους βοήθειας προς τους κτηνοτρόφους (εκπαιδευτικά σεμινάρια, τεχνική βοήθεια) ώστε να βελτιώσουν το ζωικό υλικό, τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, την εν γένει διαχείριση των ποιμνίων τους, την παραγωγικότητα των βοσκοτόπων και την ποιότητα των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων, ώστε να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των εκμεταλλεύσεων τους και το εισόδημά τους.

2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες:

- **Κατασκευή πρότυπων σταβλικών εγκαταστάσεων** (π.χ. θερμοκηπιακού τύπου (εικ.2) που δεν χρειάζονται οικοδομική άδεια, είναι οικονομικές και έχουν έγκριση από το ΥΠΑΑΤ). Η κατασκευή πλήρως οργανωμένων στάβλων θα δώσει την δυνατότητα ηλεκτροδότησης και υδροδότησης των μονάδων που θα μπορούν να έχουν τους ενδεδειγμένους λειτουργικούς χώρους, θα βελτιώσει σημαντικά τις συνθήκες εκτροφής των ζώων και θα συμβάλλει στην ποιοτική αναβάθμιση των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων και στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κτηνοτρόφων.

- **Εξηλεκτρισμό των εκμεταλλεύσεων.** Ο Δήμος θα αναλάβει το κόστος ηλεκτροδότησης των εγκαταστάσεων.

Εικόνα 2. Εγκαταστάσεις θερμοκηπιακού τύπου

- **Κατασκευή αμελκτηρίων – παγολεκανών.** Συμβάλλουν καθοριστικά στην υγιεινή και στην ποιότητα του παραγόμενου γάλακτος. Μειώνουν το χρόνο και το κόστος εργασίας της άμελξης βελτιώνοντας ταυτόχρονα τις συνθήκες και την ποιότητα της εργασίας αυτής. Συμβάλλουν στην ισόρροπη διατροφή των ζώων που γίνεται ταυτόχρονα, με αποτέλεσμα την καλύτερη κάλυψη των με τη χορήγηση συμπληρωματικού μίγματος, ατομικά σε κάθε ζώο, κατά το χρόνο του αμέλγματος (εικ.3). Τέλος οι παραγωγοί εξασφαλίζουν πρόσθετο εισόδημα μέσω της ενίσχυσης ποιότητας γάλακτος, στα πλαίσια του ποιοτικού παρακρατήματος (5%) του άρ. 69 του Καν. (ΕΚ) 1782/2004.

Εικόνα 3. Αμελκτήριο γραμμικού τύπου

- **Βελτίωση των φυλών των εκτρεφόμενων ζώων.** Η αγορά αρσενικών ζώων βελτιωμένων φυλών υψηλών αποδόσεων ελεγμένα από πλευράς υγείας ηλικίας κάτω του έτους για την βελτίωση των υπάρχοντων ντόπιων φυλών. Η διασταύρωση βελτιωμένων αρσενικών με ντόπια θηλυκά θα μας δώσει παράγωγα ζώα βελτιωμένα υψηλότερης παραγωγικότητας. Η βελτίωση μπορεί να γίνει και με την αγορά θηλυκών βελτιωμένων ζώων και με σταδιακή αντικατάσταση των ντόπιων ζώων. Οι φυλές Καραγκούνικης (εικ. 4) και Μυτιλήνης για τα πρόβατα και η φυλή της Σκοπέλου για τις αίγες είναι από τις πλέον κατάλληλες για την Πελοπόννησο

- **Ορθή διατροφή ζώων.** Ενημέρωση και έκδοση οδηγού διατροφής των ζώων για τους παραγωγούς. Η διατροφή στην περίπτωση των αιγοπροβάτων καλύπτει το 60 - 80% των δαπανών, οπότε το κόστος της διατροφής καθορίζει το κόστος παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων και κατά συνέπεια το οικονομικό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης. Όταν η διατροφή γίνεται τυχαία χωρίς καμιά επιστημονική βάση οι αποδόσεις των ζώων είναι χαμηλές και το κόστος παραγωγής υψηλό. Η ποσοτικοποίηση των απαιτήσεων διατροφής των ζώων γίνεται με προσδιορισμό των αναγκών των ζώων σύμφωνα με το σωματικό βάρος των ζώων, το παραγωγικό στάδιο, το ύψος της παραγωγής, την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος και τις συνθήκες εκτροφής.

Εικόνα 4. Πρόβατο Καραγκούνικης φυλής

- **Ορθή κτηνιατρική αγωγή - Υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων.** Ενημέρωση και έκδοση οδηγού ορθής κτηνιατρικής αγωγής, υγιεινής και καλής διαβίωση των ζώων για τους παραγωγούς. Η ορθή κτηνιατρική αγωγή και οι συνθήκες καλής διαβίωσης των ζώων συμβάλουν ουσιαστικά στην καλή κατάσταση των ζώων, στην μείωση των απωλειών, στην παραγωγικότητα τους και κατά συνέπεια στο οικονομικό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης.
- **Βελτίωση βοσκοτόπων.** Ενημέρωση και έκδοση οδηγού για καλύτερη διαχείριση των φυσικών βοσκοτόπων και σπορά βοσκήσιμων εκτάσεων με μίγματα σπόρων αγρωστωδών και ψυχανθών για αύξηση (ποσοτικά και ποιοτικά) της βοσκήσιμης ύλης για τα αιγοπρόβατα.

Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΑΣΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Αντικείμενο της δράσης αποτελούν οι παρακάτω ενέργειες:

- ❖ Ημερίδες ενημέρωσης των παραγωγών στα θέματα εκσυγχρονισμού των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- ❖ Παραγωγή ενημερωτικών οδηγών σε θέματα διατροφής, βελτίωσης και διαχείρισης των φυσικών βοσκότοπων, υγιεινής και καλής διαβίωσης και ορθής κτηνιατρικής αγωγής ζώων
- ❖ Γενετική βελτίωση των ζώων με την αγορά βελτιωμένων αρσενικών ζώων (αίγες φυλής Σκοπέλου, πρόβατα Καραγκούνικης φυλής)
- ❖ Εξηλεκτρισμός των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- ❖ Κατασκευή πρότυπων σταβλικών εγκαταστάσεων
- ❖ Κατασκευή αμελκτηρίων – παγολεκανών

2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί ημερίδες ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων παραγωγών από το ΓΠΑ. Είναι υπό έκδοση ο ενημερωτικός οδηγός σε θέματα κτηνοτροφίας και έχει γίνει έρευνα για την αγορά των αρσενικών βελτιωμένης φυλής. Η διάρκεια των φάσεων υλοποίησης της δράσης που ακολουθούν φαίνεται στον πίνακα 14.

Πίνακας 14: Διάρκεια των φάσεων υλοποίησης της δράσης

Μήνες/ Πακέτα Εργασιών	ΦΕΒ 2010	ΜΑΡ 2010	ΑΠΡ 2010	ΜΑΪ 2010	ΙΟΥΝ 2010	ΙΟΥΛ 2010	ΑΥΓ 2010	ΣΕΠ 2010	ΟΚΤ 2010	ΝΟΕ 2010	ΔΕΚ 2010	ΙΑΝ 2011
ΠΕ1												
ΠΕ2												
ΠΕ3												
ΠΕ4												
ΠΕ5												
ΠΕ6												
ΠΕ7												
ΠΕ8												

ΠΕ1: Ημερίδες ενημέρωσης των παραγωγών στα θέματα εκσυγχρονισμού των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

ΠΕ2: Παραγωγή ενημερωτικών οδηγιών

ΠΕ3: Γενετική βελτίωση των ζώων

ΠΕ4: Εξηλεκτρισμός των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

ΠΕ5: Κατασκευή πρότυπων σταβλικών εγκαταστάσεων

ΠΕ6: Κατασκευή αμελκτηρίων – παγολεκανών

Δ. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Ο Δήμος Φαισσίας έχει υπογράψει προγραμματική σύμβαση με το Εργαστήριο Φυσιολογίας θρέψεως και Διατροφής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών για την τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση της δράσης σε θέματα εκτροφής, διατροφής και διαχείρισης των ποιμνίων, βελτίωσης και διαχείρισης των βοσκοτόπων και εναλλακτικών μορφών αγροτικής δραστηριότητας όπως η εκτροφή σαλιγκαριών, μελισσών, καλλιέργειας αρωματικών φυτών, κ.ά.

2. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Αναλυτικά παρουσιάζεται το κόστος βασικών υποδομών για τον εκσυγχρονισμό μιας μονάδας 200 αιγοπροβάτων (πίνακας 15). Περιλαμβάνει την κατασκευή ποιμνιοστασίου θερμοκηπιακού τύπου, χώρο αμελκτηρίου – παγολεκάνης και δωματίου σταβλίτη. Επίσης την προμήθεια αμελκτικής μηχανής και παγολεκάνης και τέλος την βελτίωση των ζώων με την εισαγωγή αρσενικών βελτιωμένης φυλής.

Θεωρούμε ότι οι ανωτέρω επενδύσεις αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Πίνακας 15: Κόστος επενδύσεων εκσυγχρονισμού κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης.

ΕΙΔΟΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΤΙΜΗ (€)
A. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ		
ΠΟΙΜΝΙΟΣΤΑΣΙΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 9,60Μ	ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 260 m ²	29.000,00
ΧΩΡΟΣ ΑΜΕΛΚΤΗΡΙΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 9,60Μ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ ΣΤΑΒΛΙΤΗ-ΧΩΡΟΥ ΠΑΓΟΛΕΚΑΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ 90 m ²	12.900,00
B. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ		
ΑΜΕΛΚΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ	24 ΘΕΣΕΩΝ	30.000,00
ΠΑΓΟΛΕΚΑΝΗ	1	1.800,00
Γ. ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ		
ΤΡΑΓΟΙ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗΣ ΦΥΛΗΣ (ΣΚΟΠΕΛΟΥ)	10 ζώα - 175 € / ανα ζώο	1.750,00
ΚΡΙΟΙ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗΣ ΦΥΛΗΣ (ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΙΚΗΣ)	10 ζώα - 115 € / ανα ζώο	1.150,00
ΣΥΝΟΛΟ		76.600,00

Ε. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Σταβλικές εγκαταστάσεις παλαιού τύπου που δεν εξασφαλίζουν την ευζωία των ζώων και την λειτουργικότητα που απαιτείται, εκτρεφόμενα ζώα ντόπιων φυλών μικρών αποδόσεων συνεπάγονται ένα σύστημα εκτροφής που χαρακτηρίζεται από χαμηλές εισροές αλλά και εκροές. Με τις παραπάνω συνθήκες ο μέσος όρος της αμελγόμενης γαλακτοπαραγωγής των αιγοπροβάτων στην περιοχή σήμερα είναι περίπου 100 kg ενώ μεγάλες είναι οι απώλειες σε αμνοερίφια από ασθένειες συνέπεια κυρίως των κακών συνθηκών σταβλισμού.

Ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων σε συνδυασμό με την βελτίωση του ζωικού κεφαλαίου θα έχει ως αποτέλεσμα ζώα υψηλότερων αποδόσεων. Τα ζώα αυτά θα εξασφαλίσουν υψηλότερο εισόδημα παρά το υψηλότερο κόστος διατροφής.

Αν και οι ανάγκες διατροφής των αιγοπροβάτων επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες όπως το σωματικό βάρος του ζώου, το παραγωγικό του στάδιο, το ύψος της παραγωγής, την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, τις συνθήκες εκτροφής, για τα αιγοπρόβατα της περιοχής απαιτούνται 1 kg χονδροειδής ζωτροφές (σανός μηδικής, άχυρο σίτου) και 1 kg συμπυκνωμένων ζωοτροφών για την παραγωγή 1 kg γάλακτος.

Το κόστος των ανωτέρω ζωοτροφών είναι

1 kg χονδροειδής ζωτροφές = 0,25€

1 kg συμπυκνωμένων ζωοτροφών = 0,35€

Συνολικό κόστος / αιγοπρόβατο / ημέρα = 0,60€

Στο εκτατικό σύστημα εκτροφής ζώων το κόστος αυτό επιμερίζεται στην βοσκήσιμη ύλη και στις αγοραζόμενες από τον κτηνοτρόφο χονδροειδής και συμπυκνωμένες ζωτροφές. Αν ληφθεί υπόψη ότι η βόσκηση συμβάλει κατά μέσο όρο 70% στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των αιγοπροβάτων τότε το πραγματικό κόστος διατροφής με το οποίο επιβαρύνεται ο κτηνοτρόφος είναι $0,60 \times 0,30 = 0,18€$ ανα ημέρα και ανα αιγοπρόβατο.

Με την βελτίωση των ζώων με την εισαγωγή βελτιωμένων αρσενικών αλλά και θηλυκών καθώς και με την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων μπορούμε να έχουμε ζώα υψηλότερων αποδόσεων τουλάχιστον 50%.

Για γαλακτοπαραγωγή 1,5 kg την ημέρα των βελτιωμένων ζώων απαιτούνται 20% περισσότερες ζωτροφές και άρα το κόστος θα αυξηθεί αντίστοιχα $0,18€ \times 0,2 = 0,036€$ ανα ημέρα και ανα αιγοπρόβατο.

Όμως η αύξηση της γαλακτοπαραγωγής κατά 50% θα αυξήσει το εισόδημα του παραγωγού κατά:

$0,5 \text{ kg} \times 0,65 \text{ €/kg}$ (γάλα αιγών) = 0,32€ ανα ημέρα και ανα αίγα.

$0,5 \text{ kg} \times 0,95 \text{ €/kg}$ (γάλα προβάτων) = 0,48€ ανα ημέρα και ανα προβατίνα.

Επίσης η χρήση αλμεκτικής μηχανής και παγολεκάνης μας εξασφαλίζει γάλα υψηλής ποιότητας και επομένως καλύτερη τιμή στην αγορά (τουλάχιστον 10%) επιπλέον του πρόσθετου εισόδηματος μέσω της ενίσχυσης ποιότητας γάλακτος, στα πλαίσια του ποιοτικού παρακρατήματος (5%) του άρ. 69 του Καν. (ΕΚ) 1782/2004.

Στον πίνακα 16 βλέπουμε τις εισροές από πλευράς ζωοτροφών και τις εκροές από προϊόντα γάλα και κρέας για μια μονάδα 200 ζώων (190 θηλυκά +10 αρσενικά), σήμερα και μετά την βελτίωση. Παρατηρούμε ότι μετά την βελτίωση των ζώων το ισοζύγιο έχει τριπλάσια περίπου τιμή σε σχέση με την σημερινή κατάσταση.

Πίνακας 16: Ισοζύγιο εισροών – εκροών ποιμνίου 200 ζώων

ΣΗΜΕΡΑ		ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ*	
Εισροές/έτος	€/έτος	Εισροές/έτος	€/έτος
X.Z. ⁽¹⁾		X.Z. ⁽⁵⁾	
$0,7 \times 200 \times 360 =$ 50.400	$50.400 \times 0,25 =$ 12.600	$0,4 \times 200 \times 360 =$ 28.800	$28.800 \times 0,25 =$ 7.200
Σ.Z. ⁽²⁾		Σ.Z. ⁽⁶⁾	
$1,0 \times 200 \times 200 =$ 40.000	$40000 \times 0,35 =$ 14.000	$1,2 \times 200 \times 220 =$ 52.800	$52800 \times 0,35 =$ 18.480
ΣΥΝΟΛΟ	24600	ΣΥΝΟΛΟ	25680
Εκροές		Εκροές	
Κρέας ⁽³⁾		Κρέας ⁽⁷⁾	
$190 \times 15 \times 5 =$	14.250	$228 \times 15 \times 5 =$	17.100
Γάλα ⁽⁴⁾		Γάλα ⁽⁸⁾	
$190 \times 100 \times 0,95 =$	18.050	$190 \times 150 \times 0,95 =$	27.075
ΣΥΝΟΛΟ	32300	ΣΥΝΟΛΟ	44175
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	+7.700	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	+18.495

* Σε βάθος χρόνου

(1) σήμερα που οι βοσκότοποι είναι περιορισμένοι

(2) για κάλυψη αναγκών στη διάρκεια της γαλακτοπαραγωγής και της υπόλοιπης περιόδου για όλα τα ζώα.

(3) με Σ.Π. = 1, με βάρος πώλησης αρνιών =15kg και τιμή =5€/kg

(4) με ποσότητα γάλακτος προς πώληση= 100 kg/προβατίνα και έτος

(5) με την προϋπόθεση ότι θα βελτιωθούν οι βοσκότοποι ή θα χρησιμοποιούνται και τεχνητοί λειμώνες

(6) θα αυξηθεί η ποσότητα λόγω περισσότερου γάλακτος και ενδεχομένως και η διάρκεια γαλακτοπαραγωγής

(7) με Σ.Π. = 1,2, ...

(8) με ποσότητα γάλακτος προς πώληση= 150 kg/προβατίνα και έτος

ΣΤ. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

(ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ)

Η επιτυχημένη πιλοτική εφαρμογή του εκσυγχρονισμού των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων θα έχει θετικές επιδράσεις:

- ❖ Απασχόληση και άλλων παραγωγών με την κτηνοτροφία
- ❖ Βελτίωση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων με αποτέλεσμα την συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο συμβάλλοντας στην κοινωνική συνοχή και την τοπική οικονομία της περιοχής βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Ζ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

- ❖ Τεχνική υποστήριξη και ενημέρωση των παραγωγών
- ❖ Απόκτηση εμπειρίας και γνώσης των παραγωγών για τις ορθές κτηνοτροφικές πρακτικές
- ❖ Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των επενδύσεων
- ❖ Δυνατότητα ιδιωτικής συμμετοχής
- ❖ Καλλιέργεια επιχειρηματικής επενδυτικής νοοτροπίας στους κτηνοτρόφους

Η. ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η εύρεση πηγών χρηματοδότησης για την δημιουργία των βασικών υποδομών είναι το κυρίαρχο ζήτημα για τους κτηνοτρόφους.

Σχέδια βελτίωσης, αναπτυξιακός νόμος , Ειδικό Ταμείο πυρόπληκτων περιοχών. Πρέπει να εξασφαλιστούν ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης από τις παραπάνω ή άλλες πηγές για τους κτηνοτρόφους των πυρόπληκτων περιοχών. Τα ισχύοντα για όλη την ελληνική περιφέρεια μέτρα και χρηματοδοτήσεις δεν αποτελούν πλεονέκτημα και ουσιαστική βοήθεια στους πυρόπληκτους κτηνοτρόφους που βρίσκονται σε πολλή χειρότερη μοίρα από τους συναδέλφους τους στην υπόλοιπη επικράτεια.

Δυνατότητα επένδυσης παρέχεται από:

- ✓ Το ΠΑΑ 2007-2013 του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Μέτρο 121 Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων)

- ✓ Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004 (για επενδύσεις προϋπολογισμού μεγαλύτερου των 100.000,00€ σε ποσοστό 50%)

Θ. ΠΡΟΟΔΟΣ ΔΡΑΣΗΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Έχουν πραγματοποιηθεί:

- ❖ Ημερίδες ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων παραγωγών από το ΓΠΑ
- ❖ Εύρεση αρσενικών ζώων βελτιωμένης φυλής
- ❖ Υπό έκδοση ενημερωτικός οδηγός σε θέματα κτηνοτροφίας

Προβλήματα:

- ☞ Πάγωμα των επενδυτικών προγραμμάτων του ΠΑΑ 2007-2013
- ☞ Έλλειψη κατάλληλης νοοτροπίας από τους παραγωγούς
- ☞ Δυσκολία κάλυψης ίδιας χρηματοδότησης
- ☞ Έλλιπή μέτρα από τον ΕΛΓΑ, όροι και προϋποθέσεις που δεν βοήθησαν κανέναν κτηνοτρόφο για την κατασκευή καινούργιου στάβλου. Δεν υπήρξε ουσιαστική πολιτική και χρηματοδότηση για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων μετά τις πυρκαγιές.